

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

NO EM VINGUIS AMB PROBLEMES!

Problemes, fracassos, conflictes, errors i equivocacions

*Els camins fàcils no porten gaire lluny.
Proverbi xinès*

*Qui vol fer una cosa, sempre troba la manera;
qui no vol fer res, sempre troba una excusa.
Proverbi àrab*

*Enmig de la dificultat es troba l'oportunitat.
Albert Einstein*

*Quan pots compartir els teus problemes amb altres
persones, els problemes s'aprimen.
Juli Palou*

*Ningú no avança sense entrebancar.
Mahatmas Gandhi*

*Alegra't quan les coses et van molt malament,
ja que la llum del dia està propera.
San Juan de la Cruz*

Els problemes

El nostre destí és tenir problemes. Un problema (si és que realment hi és), ens fa avançar. Etimològicament, ja ho diu la paraula pro-blema (*pro-ballo*): allò que em catapulta, que m'empeny cap endavant. Més que parlar de problemes hauríem de parlar de reptes. Tot problema existeix per ser resolt. Tot problema espera que li arribi una solució. Tot problema és una porta que espera que l'obrin.¹ Dels problemes cal no pre-ocupar-nos; cal ocupar-nos-en quan sigui el moment. Els problemes, les dificultats, la confusió ens fa adonar de la dualitat de la vida i només així, madurem.² Tot problema, per laic que sigui, té una dimensió sagrada. Les petites coses de la vida no són menys sagrades que els grans problemes de l'existència humana.³ Cal encarar-se als problemes, fer-los front, sense defugir-ne, anar-hi directe, amb el cor, establir-hi un acord.⁴ Malauradament, quan ens veiem embolicats en un conflicte, l'ego s'ho pren com una batalla⁵ i quan inclouen una amenaça personal, cal despersonalitza-la per poder mantenir la claredat mental.⁶ A més alterats ens trobem, menys podrem resoldre un conflicte.⁷ No existeix cap problema tan gran que no es pugui escapar d'ell, però cal viure'l en intimitat davant d'altres persones.⁸ No ens hi hem d'oposar, hem d'abraçar els problemes com llavors que un dia floriran i entendrem perquè han sorgit. Els problemes sorgeixen en el moment just i a la nostra pròpia mida. El problema no es troba mai apartat de

la resposta; encara més, el problema és la resposta al propi problema. Comprendre el problema és dissoldre'l.⁹ També cal tenir en compte que davant d'un problema, cal separar el problema de la por al problema.¹⁰

El fracàs i l'adversitat

*Tota desgràcia és una lliçó.
Proverbi turc*

*L'èxit és una sortida; el fracàs és una entrada.
Proverbi indi*

*Cada fracàs és l'essència d'alguna cosa que cal aprendre.
Amb tot, tota adversitat porta dins seu la llavor d'un
benefici equivalent més gran.
Jaume Borràs*

En tot allò que fas hi ha una dosi inevitable de fracàs.¹¹ En educació, els fracassos són més importants que els èxits. Tot ensenyament és provisional, res no és a ciència certa.¹² Les adversitats eduquen més que els esquemes preestablerts i encararats i que les demostracions perfectes dels científics.¹³ Cal treure profit de les adversitats, fins i tot de la injustícia. L'adversitat és la que estimula l'ésser humà (malaltia, problemes), és el que et fa fort, el que estimula el procés creatiu.¹⁴ Fracassar no és mai una derrota.¹⁵ La gent encara es fa més preguntes quan viu una època de patiment i tribulacions; com més difícil és la situació, més importants són les preguntes.¹⁶ Cada dificultat és una oportunitat que se'ns brinda per créixer. Creixem quan estem malalts, quan sentim dolor, quan experimentem pèrdues, però no pas quan posem el cap sota la sorra. Reconèixer el dolor, aprendre a acceptar-lo, no com una maledicció ni un càstig, sinó com un regal que se'ns ha concedit amb un propòsit molt específic.¹⁷ Quan mirem enrere, en les nostres vides, ens adonem que són els dies més durs i els moments més difícils els que ens han fet com som avui i ara. És posar una roca a la mola del molí: podem sortir-ne triturat o polit; depèn de nosaltres.¹⁸ Els fracassos ens atorguen la possibilitat de despertar-te per haver-te adormit per la inèrcia. Si superem un fracàs en sortim enfortits; això ens ajuda a madurar. Fracassar cent vegades és aprendre que hi ha cent coses que no hem de fer igual.

Equivocar-se i errar: elogi de l'error

*La pedra en la que entrebanques esdevé
un graó per continuar el camí.
Bruce Lee*

*L'experiència és el nom que donem als nostres errors.
Oscar Wilde*

Tota persona, per llesta que sigui, pot equivocar-se, dir una beneiteria, dubtar o oblidar quelcom.¹⁹ Un vaixell ancorat al port es troba molt més segur que al mar, però els vaixells no s'han fet per a això. Aprenem molt més fallant i equivocant-nos.²⁰ Gairebé sempre el descobriment d'alguna cosa és a través d'algun error. La ciència n'és plena d'errors a través dels quals s'ha avançat. L'error és la mare de tota la creació.²¹ Els errors els hauríem d'anomenar alternatives. Tal vegada sigui allò que necessitem, una nova direcció.²² Val més l'error de l'alumne que una veritat incompresa, repetida mecànicament.²³ Ens han ensenyat que errar és humà, però ens premien orgullosament els encerts i ens inculquen un sentiment d'infal·libilitat omnipotent que ens forma amb escassa o nul·la tolerància a les frustracions i dificultats.²⁴ No és lluitar i tornar-nos a posar dempeus la veritable

tasca de la nostra vida?²⁵ Tan sols es pot considerar un triomfador aquella persona que continua endavant, malgrat les adversitats i els problemes, per durs que siguin. La persona més valuosa no és aquella que aconsegueix èxits, sinó la que és capaç d'aixecar-se cada cop que cau. La història ens demostra que els més notables triomfadors es van haver d'afrontar a obstacles molt grans abans de triomfar. I ho van fer perquè no van deixar que les derrotes els desanimessin. Només gaudim de debò amb allò que realment ens costa aconseguir. Quan les coses són fàcils o s'aconsegueixen sense esforç en gaudim poc i per poc temps. No voler tenir dificultats, és com pretendre que hi hagi sol sense llum.²⁶ Abraham Lincoln va haver de mantenir econòmicament la seva família després de la mort de la seva mare quan ell era petit, va fracassar en tots els negocis; no va poder ingressar a la facultat de dret; quan estava a punt de casar-se, la seva xicota es va morir i ell va quedar amb el cor trencat. Va haver d'estar al llit sis mesos després d'un col·lapse nerviós. Va ser rebutjat o derrotat en totes les eleccions que es va presentar fins que el 1860 va ser escollit president dels Estats Units. Ell creia que tot eren petites relliscades, no pas caigudes, i amb aquesta moral de ferro va arribar on va arribar. Algú ho podria haver tingut més difícil? La frustració de l'ésser humà és el seu destí en la història.²⁷ No prenem els errors com una forma d'aprenentatge, a més a més, el nostre ego se sent ferit si admitem que ens hem equivocat. Fixem-nos en els errors: allí hi rau la veritat. Molt sovint, els adults hauríem d'entendre els errors que fan els infants són invencions i solucions inesperades de gran creativitat.²⁸ Quan som infants també tenim els nostres problemes i, curiosament, una manera pròpia de solucionar-los, encara que de vegades faci falta l'ajuda d'una persona adulta. Els errors s'han de positivament i els fracassos s'han de presentar com a superables.²⁹

Setembre 2022.

¹ Olivea Dewhurst-Maddock, *El libro de la terapia del sonido*, Madrid: Edaf, 1993: 80.

² Thomas Moore, *El cuidado del alma*, Barcelona: Urano, 1993: 50.

³ Thomas Moore, *El cuidado del alma*, Barcelona: Urano, 1993: 366.

⁴ Alexandre Jollien, *Elogi de la feblesa*, Barcelona: La Magrana, 2001: 57.

⁵ Phil Nuernberger, *La transformación del estrés en energía vital positiva*, Barceona: Paidós, 1998: 259.

⁶ Phil Nuernberger, *La transformación del estrés en energía vital positiva*, Barceona: Paidós, 1998: 265.

⁷ Phil Nuernberger, *La transformación del estrés en energía vital positiva*, Barceona: Paidós, 1998: 261.

⁸ Jonathan Bach, *Por encima de las nubes*, Barcelona: Urano, 1993: 280.

⁹ A Bruce Lee. *Un artista de vida*, de John Little, Badalona: Koan, 2008: 248.

¹⁰ Proposta de Peggy J. Jenkins, *El despertar espiritual del niño*, Barcelona: Robinbook, 1996.

¹¹ Josep Maria Espinàs, *El meu ofici*, Barcelona: La Campana, 2008: 75.

¹² Murria Schafer, *El rinoceronte en el aula*, 1975.

¹³ Alexandre Jollien, *Elogi de la feblesa*, Barcelona: La Magrana, 2001: 62

¹⁴ Segons Nietzsche.

¹⁵ Jonathan Bach, *Por encima de las nubes*, Barcelona: Urano, 1993: 325

¹⁶ Lou Marinoff, *Pregunta-ho a Plató*, Barcelona: Proa/Edicions B, 2003: 15.

¹⁷ Elisabeth Kübler-Ross, *Morir es de vital importancia*, Madrid: Luciérnaga, 1996: 49.

¹⁸ Elisabeth Kübler-Ross, *Morir es de vital importancia*, Madrid: Luciérnaga, 1996: 10.

¹⁹ Philippe Meirieu, *En la escuela hoy*, Barcelona: Octaedro, 2004: 231.

²⁰ Segons Neil Postman.

²¹ Luis Eduardo Aute, "Melodía atre texto, atrae melodía atre texto", a *Vasos Comunicantes*, de Bruno Galindo, 2002: 301.

²² Bill Laswell, "La experiencia del sonido continúa", a *Vasos comunicantes*, de Bruno Galindo, 2002:

²³ Octavi Fullat, *La agonía escolar*, Barcelona: Humanitas, 1986: 150.

²⁴ Carlos Daniel Fregtman, *El Tao de la Música*, Barcelona: Mirall, 1985: 73.

²⁵ Mary Oliver, *Winter Hours*, Boston/New York: Houghton Mifflin, 1999: 106.

²⁶ Tal com deia el pedagog català Joan Bardina.

²⁷ Octavi Fullat, *La agonía escolar*, Barcelona: Humanitas, 1986: 21.

²⁸ Francesco Tonucci, *L'infant i nosaltres*, Vic: Eumo, 1989: 66.

²⁹ Philippe Meirieu, *En la escuela hoy*, Barcelona: Octaedro, 2004: 215.